

לשכת הרבנות מודיעין

THE CHIEF RABBINATE OF MODIIN

פרשת כי תשא - ביאור חומרת מפקד בישראל

"כי תשא את-ראש בני-ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא-יהיה בהם נגף בפקד אתם"

רש"י מפרש "ולא יהיה בהם נגף"- כשתחפוץ לקבל סכום מנינם לדעת כמה הם אל תמנעם לגולגולתם אלא יתנו כל אחד מחצית השקל ותמנה את השקלים ותדע מנינם ולא יהיה בהם נגף- שהמנין שולט בו עין הרע והדבר בא אליהם, כמו שמצינו בימי דוד" עכ"ל.

ומה היה בימי דוד? הגמ' בברכות (סב:) דורשת על דברי דוד לשאול-"אם ה' הסיתך בי ירח מנחה" (יקבל את תפילתי המשולה למנחה להשיב חמתך ממני) אמר רבי אלעזר: אמר ליה הקדוש ברוך הוא לדוד מסית קרית לי? הרי אני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותו, דכתיב (שמות ל) "כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו" וגו'. מיד (נתן ד' רשות לשטן להסית) "ויעמד שטן על ישראל" (דברי הימים א' כ"א), וכתיב "ויסת את דוד בהם לאמר לך מנה את ישראל" (שמואל ב' כ"ד). וכיון דמנינהו לא שקל מינייהו כופר, (וכשמנה אותם לא לקח מהם מחצית השקל לכופר נפש ומשום כך באה עליהם המגפה) דכתיב (שמואל ב' כ"ד) "ויתן ה' דבר בישראל מהבקר ועד עת מועד". (כך נענש דוד שבאה העונש על ידו, שהרי מגלגלים חובה ע"י חייב- וראה בן יהודע, וזוה"ק בא-לו-ב) ...

(ובאמצע המגיפה שלח המלאך המשחית ידו לירושלים להשחיתה. ד' התנחם על הרעה וצוה למלאך להפסיק, ודורשת הגמ' את הפסוק שבו צוהו ד' על כך)

"ויאמר למלאך המשחית בעם רב, עתה הרף ידך" **שמואל (ב' כ"ד)** אמר רבי אלעזר, (אחר שנאמר "וימת... שבעים אלף איש" למה נאמר "המשחית בעם רב") אמר ליה הקדוש ברוך הוא למלאך- טול לי רב שבהם, שיש בו ליפרע מהם כמה חובות. באותה שעה מת אבישי בן צרויה ששקול כרובה של סנהדרין. (דברי הימים א' כ"א).

וממשיכה הגמ' לפרש "ובהשחית ראה ה' וינחם", מאי ראה- (כיצד ניחם ד' להפסיק המגפה)? אמר רב: ראה יעקב אבינו, דכתיב (בראשית ל"ב) "ויאמר יעקב כאשר ראם. עכ"ל.

הרי למדים אנו מכאן שאין לספור ולמנות את ראשי ישראל אלא את מנין שקליהם וכיוצא"ב כדי שלא יהיה בהם נגף ח"ו. ולכן אין לספור מתפללים לראשיהם אפילו לצורך תפילה לידע אם יש מנין. (וכ"פ הרמב"ם).

אך עלינו להתבונן באותה מעלה בה עצר הקב"ה את המגיפה שפשטה מדן ועד באר שבע שבעים אלף איש, ובירושלים לא שלח ידו? ומה ראה ה' בירושלים שלא עשה בשאר העירות שבא"י ליקח הגדול שבהם כדי להציל כל העיר?

לשכת הרבנות מודיעין THE CHIEF RABBINATE OF MODIIN

והיו כמה תירוצים בגמ' שם ונעמוד על תירוצו רב: ראה יעקב אבינו, דכתיב (בראשית ל"ב) "ויאמר יעקב כאשר ראם" - היינו שראה זכותיו של יעקב ומדוע יעקב ולא אברהם או יצחק פי' הגאון מהרי"ט בספר צפנת פענח מפני שלא היה בו פסול והיתה מטתו שלימה ובו יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל היותם גוי אחד כי הלא אב אחד לכולם וכולנו בני איש אחד אנחנו... לפיכך יעקב חקוק תחת כסא הכבוד להיות זכרון על האחדות, ולכן בזמן המנין המורה על הפירוד רואה את יעקב לבניו וזכויותיו הרבים ומתמלא רחמים עליהם. עכת"ד (בשינוי לשון קל-א.א.).

נראה שע"פ זה אין באברהם או יצחק אבינו חיסרון בו אלא כיון שלא היה אצלו בירור האומה הישראלית מבוררת בלי שום פגם כיון שמאברהם יצא ישמעאל ומיצחק יצא עשו ואי אפשר להתחבר באחדות כזאת אלא עד יעקב אבינו ולכן ביעקב שנאמר בו ויהיו בני יעקב שנים עשר כולם אהובים כולם ברורים באחדות כזאת ניתן לבטל גם את הדבר והנגף הגדול ביותר כי רואה ה' זכות זו ומתמלא רחמים עליהם. בימים אלו ניתן לחזק אחדות זו ביננו והיא תגן בעדינו אכי"ר.

בברכת שבת שלום,
הרב אליהו אלחרר
רב העיר מודיעין